رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رَسُولُ الإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ | كردي سوراني | سۆرانی

پێغەمبەری ئیسلام
موحەمەد صلى الله عليه وسلم

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ
بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

رَسُولُ الإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ

پێغەمبەری ئیسلام موحەمەد صلى الله عليه وسلم

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

بِسْمِ اللهِ الرَّحمَنِ الرَّحِيمِ

به ناوی خوای بەخشندە ومیهرەبان

پێغەمبەری ئیسلام موحەمەد -صلى الله عليه وسلم-

پوختەیەک سەبارەت بە پێغەمبەری ئیسلام موحەمەد[1] -صلى الله عليه وسلم- کە تێیدا ئەمانە باسکراوە: ناوی ورەچەڵەکی وشوێنی لەدایکبوون وپەروەردە بوون وهاوسەرگیری وپەیامەکەی وئەو شتانەی بانگەشەی بۆ کردووە، ونیشانە وئایەتەکانی پێغەمبەرایەتی، وشەریعەتەکەی وتێڕوانینی بەرهەڵستکارانی (دوژمنانی) سەبارەتی.

1- ناوی ورەچەڵەکی وئەو شارەی تێیدا لەدایکبووە وپەروەردە وگەورە بووە

پێغەمبەری ئیسلام: موحەمەد کوڕی عبدالله کوڕی عبدالمطلب کوڕی هاشم لە نەوەی ئیسماعیلە کوڕی

---

1 وشەکانی (پێغەمبەر و موحەمەد) پێکەوە لە بڕگەکاندا داناوە ئەمیش وەکو ڕەچاوکردنێک بۆ وەرگێڕان، بۆیە هیوام وایە تێبینی ئەمە بکرێت.

ئیبراهیم -علیهم السلام-. پێغەمبەری خودا ئیبراهیم -علیه السلام- لە شامەوە هات بۆ مەککە، وهاجەرەی خێزانی وئیسماعیلی کوڕی لەگەڵدا بوو، وئیسماعیل -علیه السلام- منداڵێکی ساوا بوو، بە فەرمانی خوای گەورە هەردوویانی لە مەککەدا نیشتەجێ کرد، وکاتێک ئیسماعیل -علیه السلام- بوو بە گەنج؛ پێغەمبەر ئیبراهیم -علیه السلام- گەڕایەوە بۆ مەککە، وخۆی وئیسماعیلی کوڕی کەعبەیان -ماڵی خودایان- دروستکرد، وخەڵکی نیشتەجێبوو لە دەوروپشتی ماڵی خودا و زۆر بوون، ومەککە بوو بە شوێنی مەبەست بۆ ئەوانەی دەیانەوێت پەروەردگاری هەموو بوونەوەرەکان بپەرستن، وبۆ ئەوانەی دەیانەوێت حەجی ماڵی خودا بکەن، وخەڵکی بەردەوام بوون لەسەر تەوحید (یەک خودا پەرستی) لەسەر ئاینی ئیبراهیم -علیه السلام- هەتا چەند سەدەیەک.
پاش ئەوە لادان وتاوانەکان سەریان هەڵدا لە دوورگەی عەرەبیدا هەروەکو شوێنەکانی تری سەر زەوی وتاوانەکانی سەردەمی بت پەرستی وجاهیلیەت تێیاندا تەشەنەی کرد وەکو: بت پەرستی، وکوشتنی کچان، وستەمکردن لە ئافرەتان، وشاهێدی دانی درۆ، وئارەق (مەی) خواردنەوە، وئەنجامدانی تاوان وخراپەکارییە قێزەوەنەکان، وخواردنی ماڵی هەتیو وخواردنی ڕیبا (سوو). لەم شوێنەدا ولەم ژینەگەیەدا پێغەمبەری ئیسلام موحەمەدی کوڕی عبداللە

له نەوەی ئیسماعیلی کوڕی ئیبراهیم -علیهم السلام- لەدایکبوو، له ساڵی ٥٧١ز، پێش لەدایکبوونی باوکی کۆچی دوایی کرد، وله تەمەنی شەش ساڵیدا دایکی کۆچی دوایی کرد، ومامی ئەبو تاڵیب بەخێوی کرد وپەروەردەی کرد، وبه هەتیوی وهەژاری گەوره بوو، وبه کاری دەستی خۆی خواردن وبژێوی ژیانی پەیدا دەکرد.

2- هاوسەرگیرییەکی پیرۆز لەگەڵ ئافرەتێکی پڕخێری خانەدانی گەوره

وکاتێک تەمەنی گەیشته بیست وپێنج ساڵی هاوسەرگیری لەگەڵ ئافرەتێکی بەڕێزی شاری مەککه کرد به ناوی خەدیجەی کچی خوەیلد -ڕەزای خوای لێبێت-، وچوار کچ ودوو کوڕی له خەدیجه بوو، کوڕەکان له تەمەنی منداڵیدا مردن، ومامەڵەی لەگەڵ خێزانەکەی ومنداڵەکانی له ئەوپەڕی نەرم ونیانی وخۆشەویستیدا بوو، بۆیه خەدیجه زۆر خۆشی دەویست، وئەویش بەهەمان شێوه خەدیجەی خۆشدەویست، وتەنانەت پاش مردنی خەدیجه هەر له بیری نەکرد، وئاژەڵی دەکرد به قوربانی وگۆشتەکەی دەبەخشی به هاوڕێکانی خەدیجه -ڕەزای خوای لێبێت- ئەمیش وەکو چاکەکارییەک بەرامبەری وبۆ ڕێزلێنانی وبۆ پاراستنی خۆشەویستی.

3- دەستپێکردنی وەحی (سروش)

پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- لەسەر ڕەوشتێکی مەزن بوو لەو کاتەوەی خودا دروستی کردووە، وگەلەکەی بە (الصادق الأمين) واتە: (ڕاستگۆی دەستپاک) ناویان دەبرد، ولە کارە مەزنەکاندا بەشداریان دەبوو، ورقی لە تاوانەکانی سەردەمی بت پەرستی وجاهیلیەتی خەڵکی مەککە بوو وهەرگیز لەم تاوانانەدا بەشداری نەدەکرد.

وکاتێک تەمەنی گەیشتە چل ساڵ لە مەککەدا؛ خوای گەورە هەڵیبژارد بۆ ئەوەی ببێت بە پێغەمبەر، بۆیە جبريل - عليه السلام- (کە فریشتەیەکی تایبەتە بە هێنانی وەحی - سروش- بۆ پێغەمبەران) هات بۆ لای وسەرەتاکانی یەکەم سورەتی قورئانی پیرۆزی بۆ هێنایە خوارەوە، کە خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴿٢﴾ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴿٣﴾ الَّذِى عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾﴾

واتە: {(ئەی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-) بخوێنە

به ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە (١)

مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو (٢)

بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە (٣)

ئەوەی کە (مرۆڤی) فێری (نووسین) کردووە بە قەڵەم(٤)

مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەیدەزانی (٥)}

[سورەتی العلق: ١-٥]، هات بۆ لای خەدیجەی خێزانی -ڕەزای خوای لێبێت- و دڵی دەلەرزا، وڕووداوەکەی بۆی باسکرد؛ وخەدیجە دڵنیا وئارامی کردەوە، وبردی بۆ لای کوڕی مامێکی بە ناوی وەرەقەی کوڕی نەوفەل -کە پێشتر بوو بە نەسڕانی وتەورات وئینجیلی خوێندبووەوە-؛ خەدیجەی پێی ووت: ئەی کوڕی مام، گوێبگرە بزانە کوڕی براکەت چی دەڵێت: وەرەقە بە پێغەمبەری ووت -صلى الله عليه وسلم-: ئەی کوڕی براکەم چیت بینی؟ پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- ئەو ڕووداوەی بەسەریدا ڕوویدا بۆی باسکرد، وەرەقە پێی ووت: (ئەوە جبریلە کە خودا دایبەزاند بۆ سەر موسا، خۆزگایە گەنج دەبووم، خۆزگایە زیندوو دەبووم لەو کاتەی کە قەومەکەت تۆ دەردەکەن، پێغەمبەری

خودا -صلى الله عليه وسلم- فەرمووی: «ئایا ئەوان من دەردەکەن -لە مەککە-؟»، ووتی: بەڵێ، هەرپیاوێک وەکو تۆ ئەم پەیامەی هێنا بێت؛ ئەوا دژایەتی کراوە، ئەگەر بگەم بە ڕۆژەکانت بە ئەوپەڕی هێزەوە سەرت دەخەم)[1]

ولە مەککەدا بەردەوام قورئانی پیرۆز بۆ پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- دادەبەزی، کە جبريل -عليه السلام- دەیهێنایە خوارەوە لە لایەن پەروەردگارەوە، وهەروەها جبريل وردەکاری پەیامەکەشی بۆ دەهێنا.

وبەردەوام بوو لە بانگەشەکردنی گەلەکەی بۆ ئاینی ئیسلام، بەڵام ئەوان بەرامبەری وەستان ودژایەتیان کرد، وئەوەیان خستە پێشی بەرامبەر بە وەستان لەم بانگەوازی وپایەمە: ماڵ وموڵک وسامانی زۆری پێبەخشن، بەڵام پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- هەموو ئەمانەی ڕەت کردەوە، وئەوەیان پێی ووت هەروەکو چۆن بێباوەڕان بە پێغەمبەرانی پێشوویان ووت: ساحیرە، درۆزنە، وبانگەوازەکەیان لەسەر تەنگ کردەوە، وهێرشیان کردە سەر لاشەی پیرۆزی وشوێنکەوتووانیان چەوساندەوە. وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بەردەوام لە بانگەوازی کردن بۆ لای خوای گەورە لە مەککە، ولە وەرزی حەج و وەرزی بازاڕ

1 متفق عليه، صحيح البخاري: (2)، وصحيح مسلم: (152).

عەرەبیەکاندا بە خەڵکی دەگەیشت وبانگەوازیانی دەکرد بۆ ئاینی ئیسلام، ومەبەستی دونیا ودەسەڵات نەبوو، وبە شمشێر خەڵکی نەترساند، ونە دەسەڵادار ونە پادشا بوو، وبەرەنگاربوونەوەی ڕاگەیاند لە سەرەتای بانگەوازیەکەیدا ئەویش ئەوە بوو کە ئەگەر دەتوانن با کتێبێک بهێنن وەکو قورئانی پیرۆز، وبەردەوام بوو لە بەرەنگاربوونەوەی بەرهەڵستکارانی بە بەڵگەکانی قورئان، بۆیە خەڵکانێک باوەڕیان پێی هێنا وبوون بە هاوەڵی -ڕەزای خوایان لێبێت-.

وله مەککەدا خوای گەورە ڕێزی لێنا ئەویش بە شەوڕەوی (ئیسراء) بەرەو (بيت المقدس) لە شام، وپاشان بەرز بووەوە بەرەو ئاسمان (المعراج)، وزانراوە کە خودا پێغەمبەر ئیلیاس ومەسیحی (عیسای) بەرز کردەوە بەرەو ئاسمان -عليهما السلام-، وئەمیش لە لای مسوڵمانان ونەسڕانیەکان باسکراوە. وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- لە لایەن خوای گەورەوە فەرمانی نوێژکردنی پێکرا لە ئاسماندا، وئەویش ئەم نوێژەیە کە مسوڵمانان ئەنجامی دەدەن پێنج جار لە ڕۆژ وشەوێکدا، وهەروەها لە مەککەدا نیشانە وموعجیزەیەکی مەزنی تر ڕوویدا کە ئەویش بریتی بوو لە لەت بوونی مانگ هەتاوەکو موشریکەکانیش بینیان.

وکافرەکانی قورەیش هەموو هۆکارێکیان بەکارهێنا بۆ

ئەوەی ڕێگری لێبکەن: ئەمیش بۆ ئەوەی خەڵکی لە بانگەوازەکەی دوور بکەوێتەوە، وزۆر زێدەڕەویان کرد لە داواکردنی بەڵگە ونیشانە وئایەتەکان سەبارەت بە ڕاستگۆیی پێغەمبەرایەتی، وداوای پشتیوانیان لە جولەکەکان کرد بۆ ئەوەی بەڵگەیان پێبدەن کە بتوانن بەهۆیانەوە گفتوگۆی پێبکەن (موجادەلەی پێبکەن) وبۆ ئەوەی ڕێگری بکەن خەڵکی شوێنی بکەوێت.

وکاتێک ئازار وئەشکەنجەدانی کافرەکان زیادی کرد بەرامبەر مسوڵمانان؛ پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- ئیزنی دا بە کۆچکردنی هەندێک لە مسوڵمان بەرەو حەبەشە، وپێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- پێیانی فەرموو: پادشایەکی دادپەروەری تێدایە کە کەس لە لای ئەو ستەمی لێناکرێت، وپادشایەکی گاوڕ (نەسڕانی) بوو، ودوو کۆمەڵ لە مسوڵمانان کۆچیان کرد بەرەو حەبەشە، وکاتێک گەیشتن بە حەبەشە باسی ئاینی ئیسلامیان کرد بۆ پادشا نەجاشیەکە بەو شێوەی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- پێی هاتووە؛ وپادشاکە مسوڵمان بوو، و ووتی: والله ئەمە وئەوەی موسا -علیه السلام- هێناویەتی لە هەمان تاقەوە هاتوون، وقەومەکەی بەردەوام بوون لە ئازاردانی هاوەڵانی.

ولەوانەی باوەڕیان پێهێنا لەو وەرزەدا چەند کەسێک بوو

که له مەدینەوە هاتبوون وبەیعەت وپەیمانیان پێدا لەسەر ئاینی ئیسلام ولەسەر سەرخستنی ئەگەر کۆچ بکات بەرەو مەدینە، ولەو کاتەدا شاری مەدینە ناوی (یەسریب: يَثْرِب) بوو، وفەرماندرا بە ئەوانەیان لە مەککەدا ماون کۆچ بکەن بەرەو مەدینەی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-، بۆیە کۆچیان کرد وئاینی ئیسلام بڵاو بووەوە لە مەدینەدا، وئاینی ئیسلام چووە نێو هەموو ماڵێکی ئەو شارە.

پاش ئەوەی بانگەوازی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بۆ لای خوای گەورە لە مەککەدا سیازدە ساڵی خایاند، خوای گەورە ئیزنی پێدا کە کۆچ بکات بەرەو مەدینە؛ بۆیە پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- کۆچی کرد، ولە بانگەوازی کردن بۆ لای خوای گەورە بەردەوام بوو، ودابەزینی بەشەکانی تری شەریعەتی ئیسلام بەردەوام بوو، ودەستی کرد بە ناردنی نێردراوەکانی بە پەیامەوە بۆ لای سەرۆک هۆز وعەشیرەت وپادشاکان بۆ ئەوەی بانگەوازییان بکەن بۆ مسوڵمان بوون، ولەوانەش کە نێردراوی بۆ لایان نارد: پادشای ڕۆمەکان، وپادشای فارسەکان، وپادشای میسر.

ولە مەدینە ڕووداوی خۆرگیران ڕوویدا بۆیە خەڵکی ترسان، ورێکەوت وابوو ئەو ڕۆژە ڕۆژی کۆچی دوایی ئیبراهیمی کوڕی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بوو،

وخەڵکی ووتیان: خۆر گیرا بەهۆی مردنی ئیبراهیمەوە، بەڵام پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- فەرمووی:

(إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَكْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ، وَلَا لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا مِنْ آيَاتِ اللهِ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ).

واتە: (خۆرگیران ومانگ گیران بەهۆی لەدایکبوون یان مردنی هیچ کەسێکەوە ڕوونادەن، بەڵکو ئەوانە لە نیشانە وئایەت وبەڵگەکانی خودان، کە بەهۆیانەوە بەندەکانی دەترسێنێت)[1]، ئەگەر پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- درۆزن بووایە ئەوا بە پەلە دەبوو لە ترساندنی خەڵکی لەوەی کە بە درۆی بخەنەوە ودەیووت: ئەوە خۆر بەهۆی مردنی کوڕەکەمەوە گیراوە ئەی چی سەبارەت بە ئەو کەسەی کە من بە درۆ دەخاتەوە.

وپێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- خوای گەورە بە کەماڵ وئەوپەڕی ڕەوشت جوانی وەسفی کردووە لە قورئانی پیرۆزدا کە دەفەرموێت:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝٤﴾

واتە: (وبە ڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت وئاکار وخوویەکی ئێجگار بەرز وگەورەیت) [سورەتی القلم: ٤]، سیفەتەکانی

---

1 (صحيح مسلم: 901)

هەموو ڕەوشتێکی جوان بوو وەکو ڕاستگۆیی ودڵسۆزی وئازایەتی ودادپەروەری و وەفاداری تەناتەت بەرامبەر بەرهەڵستاکارانیش، ورێزلێنان وبەخشندەیی وبەخشینی بە هەژاران وکەم دەرامەتان وبێوەژن وخاوەن پێداویستیەکان بەلاوە خۆشەویست بوو، وسوور بوو لەسەر هیدایەتدانی خەڵکی، وبەزەیی وڕەحم هاتنەوە بە خەڵکی، وسادەیی -تواضع-ی بەرامبەریان وخۆبەگەورەنەزانین؛ هەتاوەکو پیاوێکی نەناسراو دەهات وبە دوای پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- دەگەڕا وپرسیاری لە هاوەڵان دەکرد -ڕەزای خوایان لێبێت- سەبارەتی ولە کاتێکدا ئەویش لە نێوانیاندا بوو ونەیدەناسیەوە، بۆیە دەیووت: کام لە ئێوە موحەمەدە؟

وژیاننامە وسیرەتی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- نیشانە وبەڵگەیەکە لەسەر جوانی وکەماڵ وبەخشندەیی مامەڵەکردنی لەگەڵ هەمووداً: دۆست ودژمن، ونزیک ودوور، وگەورە وبچووک، وپیاو وئافرەت، وئاژەڵ وباڵندە.

وکاتێک خوای گەورە ئاینەکەی تەواو وکامڵ کرد، وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- پەیامی خودای بە ئەوپەڕی کامڵیەوە گەیاند، لە تەمەنی شەست وسێ ساڵیدا کۆچی دوایی کرد، چل ساڵ لە تەمەن پێش پێغەمبەرایەتی، وبیست وسێ ساڵ لە تەمەن وەکو پێغەمبەر. وپێغەمبەر -

صلى الله عليه وسلم- له شاری مەدینه له گۆڕ دانرا، وهیچ ماڵ وسامان ومیراتێكی له پاش خۆیەوه جێنەهێشت، جگه له هێسترێكی سپی نەبێت، وزەوییەك كه بەخشی به ڕێبواران وەكو خێر.[1]

ژمارەی ئەوانەی كه مسوڵمان بوون وباوەڕیان به پەیامەكەی هێنا وشوێنی كەوتن خەڵكێكی زۆر بوون، وله حەجی ماڵئاواییدا زیاتر له سەد هەزار هاوەڵی لەگەڵدا بوو، كه پێش سێ مانگ له كۆچی دوایی ئەنجامیدا، ولەوەیه ئەمیش له نهێنی پاراستنی ئاینەكەی وبڵاوبوونەوەی بێت، وهاوەڵانی كه لەسەر بنچینه ورەوشتەكانی ئاینی ئیسلام پەروەردەیانی كرد باشترین مرۆڤ بوون له ڕوانگەی دادپەروەری وزوهد و وەرەع و وەفاداری وخۆبەخشین بۆ خزمەتكردنی ئەم ئاینه مەزنەی كه باوەڕیان پێهێنا.

وباشترینی نێو هاوەڵان -ڕەزای خوایان لێبێت- له ڕوانگەی ئیمان وكردەوە وبەڕاستدانان وبەخشین وئازایەتی وبەخشندەیی ئەمانه بوون: ئەبوبەكری سدیق، عومەری كوڕی خەتاب، عوسمانی كوڕی عەفان، عەلی كوڕی ئەبی تاڵب -ڕەزای خوایان لێبێت-، وئەم هاوەڵه بەڕێزانه لەو كەسانه بوون كه له سەرەتای بانگەوازەكەیدا باوەڕیان پێی

---

1 صحيح البخاري (4461) 15/6.

هێنا وئەمانیش لە دوای ئەو بوون بە جێنشین -خەلیفە-، وبوون بە هەڵگری ئاڵای ئاین لە پاش کۆچی دوایی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-، وهیچ تایبەتمەندییەکی پێغەمبەرایەتیان نەبوو وپارێزراو -مەعصوم- نەبوون لە گوناهکردن، وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- هیچ تایبەتمەندییەکی سەبارەتیان باس نەکرد جیا لە هاوەڵانی تر، مەگەر ئەوە نەبێت کە ئەمان لە نێو ئەو دە هاوەڵە وچەند هاوەڵێکی ترن کە موژدەی بەهەشتیان پێدراوە.

خوای گەورە ئەو کتێبەی پاراست کە ئەو هێنای (قورئان) وهەروەها سونەت وژیاننامە (سیرەت) وفەرموودەکانی وکردەوەکانی پارێزراون بەو زمانەی کە قسەی پێکردووە، وهیچ ژیاننامەیەک (سیرەتێک) لە مێژوودا نەپارێزراوە وەکو پاراستنی سیرەتی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-، بەڵکو هەمووی پارێزراوە وتۆمارکراوە تەنانەت چۆنیەتی خواردن وخواردنەوە وخەوتن وپێکەنینیشی؟ چۆن مامەڵە لەگەڵ خێزانەکەی دەکات ئەگەر بچێتەماڵەوە؟ هەموو حاڵەتەکانی وژیاننامەی نووسراونەتەوە وتۆمارکراون لە سیرەتدا، ئەو مرۆڤێکی پێغەمبەر بوو وهیچ لە تایبەتمەندییەکانی پەروەردگاری نەبوو، وناتوانێت ودەسەڵاتی ئەوەی نییە هیچ سوودێک بە خۆی بگەیەنێت یان زیانێک لەسەر خۆی

لابدات به بێ ویستی خودا؛ چونكه هەموو شتێک له ژێر ویست ودەسەڵاتی خودایه.

4- پەیامەکەی

خوای گەورە موحەممەدی نارد -صلى الله عليه وسلم- پاش ئەوەی شیرک وکوفر ونەزانین بەسەر زەویدا تەشەنەی کردبوو، وله سەر زەویدا هیچ کەسێک نەبوو کە خودا بە تەنها بپەرستێت به بێ بڕیاردانی شەریک وهاوبەش لە پەرستنیدا مەگەر ژمارەیەکی کەم نەبێت لە ئەهلی کتێب (جولەکە وگاورەکان)، بۆیە خودا پێغەمبەر موحەممەدی نارد -صلى الله عليه وسلم- وەکو کۆتا پەیامبەر، خوای گەورە بە هیدایەت وئاینی هەق وڕاستی ناردی بۆ هەموو خەڵکی بۆ ئەوەی سەریبخات بەسەر هەموو ئاینەکانی تردا، وبۆ ئەوەی خەڵکی دەربهێنێت لە تاریکایی بت پەرستی وکوفر ونەزانین بۆ نور وهیدایەتی تەوحید (یەک خودا پەرستی) وئیمان (باوەڕ)، وپەیامەکەی تەواوکاری پەیامی پێغەمبەرانی پێشووە -عليهم السلام-.

وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بانگەوازی بۆ هەمان شت کرد کە پێغەمبەرانی پێشوو بانگەوازییان بۆ کرد: نوح وئیبراهیم وموسا وسولەیمان وداود وعیسا وئەوانی تر -عليهم الصلاة والسلام-؛ کە بریتی بوو لە بانگەوازی کردن بۆ

باوەڕهێنان بەوەی کە خودا (اللّٰه) پەروەردگاری هەموو بوونەوەرەکانە تەنها ئەو خوڵقێنەرە ورۆزیدەرە وبوونەوەرەکان زیندوو دەکات ودەیانمرێنێت وپاشا وخاوەنداری هەموو شتێکە، وئەو کاروباری بوونەوەرەکان بەڕێوە دەبات، وئەو بە ڕەئفەتە ومیهرەبانە بەرامبەر بوونەوەرەکان، وخودا خوڵقێنەری هەموو شتێکە لە گەردووندا ئەو شتانەی دەیانبینین وئەوانەش کە نایان بینین، وهەرکەسێک یان شتێک جگە لە خودا دروستکراوێکە (مەخلوقێکە) لە دروستکراوەکانی خوای گەورە.

هەروەها بانگەوازی کرد بۆ پەرستنی خودا و وازهێنان لە پەرستنی جگە لە ئەو زاتە مەزنە، وبە ئەوپەڕی جوانی وکاملی ڕوونی کردەوە کە خودا تاکە لە پەرستندا ولە موڵک وخاوەنداری وخوڵقاندن وبەڕێوەبردنی گەردوون وبوونەوەردا، وڕوونی کردەوە کە خودا نە منداڵی هەبووە ونە لەدایکبووە، وهیچ هاوتا وهاوشێوەیەکی نییە -سبحانە وتعالی-، وتێکەڵ وبەرجەستە نابێت لەگەڵ هیچ یەکێک لە بوونەوەر ودروستکراوەکانیدا.

وبانگەوازی کردووە بۆ باوەڕهێنان بەو کتێبانەی لە لایەن خوداوە نێردراون وەکو پەڕەکانی ئیبراهیم (صحف إبراهيم) وپەڕەکانی موسا (صحف موسا) وزەبور وتەورات وئینجیل،

وهەروەها بانگەوازی کردووە بۆ باوەڕهێنان بە هەموو پێغەمبەران -علیهم السلام-، وبانگەشەی بۆ ئەم بیروباوەڕە کردووە: هەرکەسێک کافر بێت بە پێغەمبەرێک وبە درۆی بخاتەوە وەکو ئەوایە کافر بووبێت بە هەموو پێغەمبەران وهەموویانی بە درۆزن دانابێت.

وموژدەی ڕەحمەت ومیهرەبانی خودای بە هەموو خەڵکی دا، وخودا ئەو زاتەیە کە هەموو پێویستیەکانیان پێدەبەخشێت لە دونیادا، وخودا پەروەردگارێکی بە ڕەحم وبەزەییە، وتەنها ئەو زاتە لێپرسینەوە لە بەندەکان دەکات کاتێک لە گۆڕەکانیان زیندوویان دەکاتەوە لە ڕۆژی قیامەتدا، وئەو پاداشتی ئیمانداران دەداتەوە لەسەر ئەنجامدانی کردەوە چاکەکان وچاکە بە دە ئەوەندەیە وزیاتر هەتا خودا بیەوێت، وخراپە تەنها وەکو خۆی دەنووسرێت، ولە بەهەشتدا نیعمەتێکی بەردەوامیان ونەبڕاوەیان هەیە، وئەوەی کافر وبێباوەڕ بێت وکردەوە خراپەکان ئەنجامبدات ئەوا سزاکەی لە دونیا وقیامەتدا وەردەگرێت.

وپێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- لە پەیامەکەیدا بانگەوازی نەکرد بۆ بەشکۆدانان ومەزنداناني هۆزەکەی وشارەکەی ونەفسی پیرۆزی خۆی، بەڵکو لە قورئانی پیرۆزدا ناوی هەندێک لە پێغەمبەران زیاتر لە ناوی

ئەو هاتووە وەکو ئیبراهیم وموسا وعیسا ونوح -علیهم السلام-، وناوی دایکی وخێزانەکانی لە قورئانی پیرۆزدا باسنەکراوە، بەڵام لە قورئانی پیرۆزدا باسی دایکی موسا کراوە زیاتر لە یەک جار، وناوی مەریەم -علیها السلام- زیاتر لە سی وپێنج جار باسکراوە لە قورئانی پیرۆزدا.

وپێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پارێزراوە (مەعصومە) لە هەموو شتێک کە پێچەوانەی شەریعەت وئەقڵ وفیترەت ورەوشتی جوان بێت؛ چونکە پێغەمبەران -علیهم السلام- پارێزراون سەبارەت بە گەیاندنی پەیامەکان لە لایەن خوداوە، وپێیان سپێردراوە کە فەرمانەکانی خودا بگەیەنن بە بەندەکانی، وپێغەمبەران -علیهم السلام- هیچ تایبەتمەندی وسیفەتێکی پەروەردگارێتی یان خودایەتیان (ئولوهیەتیان) نییە؛ بەڵکو ئەوان مرۆڤن وەکو هەموو مرۆڤەکانی تر تەنها جیاوازییان ئەوەیە کە پێغەمبەری خودان و وەحیان (سروشیان) بۆ دێت لە لایەن خودا، ونابێت بپەرسترێن وبکرێن بە هاوبەش وشەریکی خودا لە پەرستنیدا.

وله مەزنترین شاهێدی دەرەکان لەسەر ئەوەی کە پەیامەکەی پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- وەحی وسروشە لە لایەن خوداوە ئەوەیە کە هەتا ئەمڕۆ بوونی هەیە بە هەمان ئەو شێوەیەی کە لە ژیانیدا پەیڕەوی دەکرد،

وزیاتر له یەک ملیار مسوڵمان شوێنی دەکەون، و واجبە شەرعییەکان جێبەجی دەکەن وەکو نوێژ ورۆژوو وزەکات وحەج وجگە لە ئەمانە بە بێ هیچ گۆڕانکارییەک ودەستکارییەک لە چۆنیەتی ئەنجامدانی پەرستنەکاندا.

5- بەڵگە ونیشانە وئایەتەکانی پێغەمبەرایەتی

خوای گەورە پشتیوانی لە پێغەمبەران کرد بەو ئایەت وموعجیزانەی کە بەڵگەن لەسەر پێغەمبەرایەتیان، وهەروەها ئەو نیشانە وبەڵگانەیان پێدەبەخشێت کە ڕوون وئاشکران وشاهێدن لەسەر ڕاستی پەیامەکەیان، وهەموو پێغەمبەرێک خوای گەورە ئەوەندە ئایەت ونیشانە وموعیجزەی پێبەخشیووە کە بەسە بۆ ئەوەی مرۆڤ باوەڕی پێبهێنن، ومەزنترین ئایەت وموعجیزە کە خوای گەورە بە پێغەمبەرانی بەخشی بێت ئایەت وموعجیزەکانی پێغەمبەرمانە موحەمەد -صلى الله عليه وسلم-، خوای گەورە قورئانی پیرۆزی پێبەخشی، وئەم نیشانە وموعجیزەیە هەتاوەکو ڕۆژی قیامەت دەمێنێتەوە، وهەروەها خوای گەورە ئایەت وموعجیزەی زۆری تری پێبەخشی، وموعجیزەکانی پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- زۆرن، لەوانەش:

ئیسرا ومیعراج (شەوڕەوی وبەرزبوونەوە بەرەو ئاسمان)،

ولەت بوونی مانگ، وباریني باران چەند جارێک پاش ئەوەی نزای کرد کە خودا باران ببارێنێت پاش ئەوەی خەڵکی تووشی وشکەساڵی بوون.

وزۆربوون وبەرەکەتدار بوونی خواردن وئاوێکی کەم ئەمیش دەبووە هۆی ئەوەی خەڵکێکی زۆر لێی بخۆن یان بخۆنەوە.

وهەموو ئەو هەواڵانەی کە باسیکردووە سەبارەت بە شتە نەزانراوەکان (غەیبیاتەکان) هیچ کەسێک بەم وردەکارییە ئەو ڕووداوانەی باس نەکردووە، وەکو هەواڵدانی سەبارەت بە چیرۆکی پێغەمبەران لەگەڵ قەومەکانیان، وچیرۆکی یارانی ئەشکەوت (أصحاب الكهف) وجگە لە ئەمانە.

هەواڵدانی سەبارەت بە ڕووداوە نەزانراو وشاراوەکانی داهاتوو (غەیبیاتەکان)؛ ئەمیش بەهۆی ئەوەی خودا بە وەحی پێی ڕاگەیاندووە، وەکو هەواڵدانی بە دەرچوونی ئاگرێکی لە خاکی حیجازەوە وئەم ڕووداوە ڕوویدا وخەڵکی شام بینیان، وهەروەها بەرزکردنەوەی باڵەخانەکان لە لایەن کەسانێکی دیاریکراوە.

یارمەتی وپشتیوانیکردنی لە لایەن خوای گەورە وپاراستنی لە زیانی خەڵکی.

وئەو پەیمانانەی بە هاوەڵانی فەرموو هاتە دی، وەکو:

(لَتُفْتَحَنَّ عَلَيْكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ، وَلَتُنْفَقَنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ).

واتە: (فارس ورۆم فەتح دەکەن -ڕزگار دەکەن-، وخەزێنەکانیان (ئاڵتون وزیو وسامانەکانیان) لە پێناو خوای گەورە دەبەخشن وخەرجی دەکەن).

خودا یارمەتیدا ئەویش بە ناردنی فریشتەکان بۆ ئەوەی پشتیوانی بن.

وموژدەی پێغەمبەران -عليهم الصلاة والسلام- بۆ قەومەکانیان سەبارەت بە پێغەمبەرایەتی موحەمەد -صلى الله عليه وسلم-، ولەو پێغەمبەرانەش کە موژدەیان بە هاتنی داوە: موسا وداود وسولەیمان وعیسا وجگە لە ئەمان لە پێغەمبەرانی نەوەی ئیسرائیل -عليهم السلام-.

وبە بەڵگە ئەقڵیەکان ونمونە باسکراوەکان[1]، کە ئەقڵی

---

1 هەروەکو خوای گەورە دەفەرموێت: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ ۖ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ) [سورة الحج:73] واتە: (ئەی خەڵکینە، نموونەیەک هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن لە جیاتی خودا هەرگیز ناتوانن مێشێک دروست بکەن هەرچەند

سەلامەت دانی پێدا دەنێت.

وئەم ئایەت ونیشانە وبەڵگە ونمونانە زۆر وبەربڵاون لە قورئان وسونەت وژیاننامەی (سیرەتی) پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم-، وبەڵگە ونیشانەکانی پێغەمبەرایەتی موحەمەد -صلی الله علیه وسلم- زیاترن لەوەی سنووردار بکرێن، وهەرکەسێک دەیەوێت بیناخوێنێتەوە ئەوا با سەیری قورئان وسونەت وکتێبەکانی سیرەت بکات کە پڕن لە هەواڵی دڵنیادەر ویەقینی سەبارەت بەم ئایەت ونیشانە وموعجیزانە.

ئەگەر ئەم نیشانە وموعجیزە مەزنانە ڕوویان نەدایە ئەوا دوژمنانی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- لە کافرەکانی قورەیش وجولەکە ونەسڕانیەکان کە لە دورگەی عەرەبیدا بوون بەهەلیان دەزانی بۆ ئەوەی بە درۆی بخەنەوە وخەڵکی لێ ئاگادار بکەنەوە چونکە هیچ موعجیزە ونیشانەیەکی پێ نییە کە بیسەلمێنێت پێغەمبەری خودایە.

وقورئانی پیرۆز ئەو کتێبەیە کە خودا ناردی بۆ پێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسلم-، وقورئان وتەی پەروەردگاری هەموو بوونەوەرەکانە، وخودا ڕکابەری هەموو مرۆڤ وجنۆکەکانی کردووە کە کتێبێک بهێنن وەکو قورئان

هەمووشیان بۆی کۆببنەوە وئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بفڕێنێت ناتوانن لێی بسێننەوە، داواکار وداوالێکراو لاواز وبێ دەسەڵاتن)

یان سورەتێک بهێنن وەکو سورەتەکانی قورئان، وئەم ڕکابەری کردنە بەردەوامە هەتاوەکو ئەمڕۆ، وقورئانی پیرۆز وەڵامی زۆر پرسیاری گرنگ دەداتەوە کە خەڵکی سەبارەت بە دۆزینەوەی وەڵامەکانیان تووشی سەرگەردانی بوون، وقورئانی پیرۆز بە زمانی عەرەبیە وهەتاوەکو ئەمڕۆش هەر بە ئەو زمانە پارێزراوە، وتەنانەت یەک پیتیشی لێ کەم نەبووەتەوە، وچاپکراوە وبڵاوکراوەتەوە، وکتێبێکی مەزنە ودەستەوەستێن کارە، ومەزنترین کتێبە کە بۆ خەڵکی هاتبێت، ودەبێت مرۆڤ بیخوێنێتەوە یان وەرگێڕاوی ماناکانی بخوێنێتەوە، وهەرکەسێک بێبەش بێت بە ئیمان وباوەڕهێنان بە ئەم کتێبە وخوێندنەوەی ئەوا بێگومان هەموو خێرێکی لە دەستچووە، وسونەت وڕێباز وژیانی (سیرەتی) پێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیە وسلم- پارێزراوە ونەقڵکراوە بە پێی زنجیرەیەک گێڕەرەوەی متمانەپێکراو وتۆمارکراون لە چەندەها کتێب کە بە زمانی عەرەبی نووسراونەتەوە ئەو زمانەیە کە پێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیە وسلم- قسەی پێکردووە هەروەکو ئەوە وابێت ئێستا لە نێوانماندایە وقسە دەکات، و وەرگێڕدراوە بۆ سەر چەندین زمان، وقورئانی پیرۆز وسونەتی پێغەمبەر -صلی الله علیە وسلم- تاکە سەرچاوەی ئەحکام وتەشریعاتەکانی (یاسادانەکانی) ئاینی ئیسلامن.

6- ئەو شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پێی هاتووە

ئەم شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پێی هاتووە شەریعەتی ئیسلامە، کە کۆتا شەریعەت وپەیامی خودایە، لە بنچینەدا وەکو شەریعەتی پێغەمبەرانی پێشووە ئەگەرچیش هەندێک لە حوکمەکانی ئەم شەریعەتە لە چۆنیەتیدا جیاوازە.

شەریعەتی ئیسلام لە ئەوپەڕی کامڵی وتەواویدایە، وبۆ هەموو سەردەم وشوێنێک دەگونجێت، وهۆکاری چاکبوونی دینداری ودونیای خەڵکیە، وهەموو ئەو پەرستانەی تێدایە کە واجبە لەسەر بەندەکان بۆ پەروەردگاری هەموو بوونەوەرەکان ئەنجامی بدەن وەکو نوێژ کردن ورۆژوو گرتن، و لەگەڵ ڕوونکردنەوەی مامەڵە داراییەکان وئابوورییەکان وکۆمەڵایەتیەکان وسیاسیەکان وجەنگیەکان وژینگەییەکان ؛ ئەوەی دروستە وئەوەی قەدەغەکراوە وجگە لە ئەمانەش لەو شتانەی کە ژیانی مرۆڤ پێویستی پێی هەیە بۆ دونیا وبۆ دوارۆژی.

وئەم شەریعەتە ئاین ودینداری خەڵکی دەپارێزێت وهەروەها نەفس (خوێن) وناوبانگ (شەرەف) وسامان وئەقڵ ونەوەکانیان دەپارێزێت، وشەریعەتی ئیسلام هەموو

فەزڵ وچاکەکارییەکی تێدایە، وئاگاداری وهەڕەشە دەکات سەبارەت بە هەموو بەدڕەوشتی وخراپەکارییەک، وئیسلام بانگەشە دەکات بۆ ڕێزگرتن لە مرۆڤەکان ومامناوەندی ودادپەروەری ودڵسۆزی وپاکێتی و وردبینی وخۆشەویستی، وخۆشویستنی خێر وچاکە بۆ خەڵکی، وپاراستنی خوێنی خەڵکی، وپاراستنی ئەمن وئاسایشی وڵاتەکان، وترساندنی خەڵکی حەرامکردووە بە ناهەق، وپێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسلم- جەنگی بەرپا دەکرد لە دژی تێپەڕاندنی سنوورەکانی خودا وخراپەکاری وخوڕافەت وپەڕگیری وڕەهبانیەت (دوورە پەرێزی لە خۆشیە حەڵاڵەکانی دونیا بە نیەتی پەرستن) بە هەموو شێوەیەک.

وپێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسلم- ڕوونی کردەوە کە خوای گەورە ڕێزی لە هەموو مرۆڤەکان گرتووە - بە پیاوان وئافرەتانەوە، وهەموو مافێکی پێیان بەخشیووە، ومرۆڤ بەرپرسیارە سەبارەت بە بژاردەکانی وکردەوەکانی وهەڵسوکەوتەکانی، وتەنها خودی ئەم مرۆڤە بەرپرسیارە سەبارەت بە هەرشتێک کە ببێتە زیان بۆ نەفسی خۆی یان زیان بۆ خەڵکی، وئاینی ئیسلام پیاو وئافرەتی بە یەکسان داناوە لە ڕوانگەی ئیمان وبەرپرسیاریەتی وپاداشت وسزا، ولەم شەریعەتەدا گرنگیەکی تایبەت بە ئافرەت دراوە ئەگەر

دایک یان هاوسەر یان خوشک یان کچ بێت.

وئەم شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسلم- هێناویەتی هاتووە یەکێک لە ئامانجەکانی بریتیە لە پاراستنی ئەقڵ وحەرامکردن وقەدەغەکردنی هەرشتێک ببێتە هۆی تێکچوون ونەمانی ئەقڵ وهۆش وەکو مەی خواردنەوە (خواردنەوەی بێهۆشکەرەکان)، ئیسلام ئاینی وەکو ڕۆشنکەرەوەی ڕێبازی ئەقڵ ناساندووە؛ بۆ ئەوەی مرۆڤ خودا بپەرستێت بە چاوڕۆشنی وزانستەوە، وشەریعەتی ئیسلام باسی ئەقڵ وهۆشی بە مەزن داناوە وبوونی ئەقڵ وهۆشی بە مەرج داناوە بۆ واجب بوونی ئەرکە شەرعییەکان (تەکلیفە شەرعییەکان)، وئەقڵی ئازاد کرد لە کۆت وزنجیری خوڕافیات وبت پەرستی.

وشەریعەتی ئیسلام زانستی ڕاست بە مەزن دادەنێت، وهانی گەڕانی زانستی دوور لە هەوا وئارەزوو دەدات، وبانگەشە دەکات بۆ تێڕوانین وبیرکردنەوە لە نەفس ودەروون وبوونەوەر وگەردوون، ودەرەنجامە ڕاست ودروستەکانی زانست بە هیچ شێوەیەک تووشی پێکدادان نابێت لەگەڵ ئەم پەیامەی کە پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- پێی هاتووە.

لە شەریعەتی ئیسلامدا هیچ ڕەگەزێک یان گەلێک

تایبەتمەندی نییە بە سەر ڕەگەز وگەلێکی ترەوە، بەڵکو هەموو لە پێش حوکمە شەرعییەکاندا یەکسانن، وهەموو مرۆڤەکان لە بنچینەدا وەکو یەکن وفەزڵی هیچ ڕەگەز وپێست وگەلێک نییە بەسەر ئەوانی ترەوە مەگەر بە پێی تەقواداری نەبێت، وپێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوەی کردووە کە هەموو منداڵێک لەسەر فیترەت لە دایک دەبێت، وهیچ مرۆڤێک بە گوناهباری لەدایک نابێت یان میراتگری گوناهی مرۆڤێکی تر نییە.

لە شەریعەتی ئیسلامدا خوای گەورە تەوبەی داناوە ئەمیش بریتیە لە: گەڕانەوەی مرۆڤ بۆ لای پەروەردگار و وازهێنان لە تاوان وگوناهەکان، ومسوڵمان بوون وپەیڕەو کردنی ئاینی ئیسلام هۆکارە بۆ لێخۆشبوون لە تاوانەکانی پێشووتر، وتەوبە کردن هۆکارە بۆ لێخۆشبوون لە تاوانەکانی پێشووتر، وبۆیە پێویست ناکات مرۆڤ تاوانەکانی لای مرۆڤێکی تر باس بکات ودانیان پێدا بنێت، لە ئاینی ئیسلامدا پەیوەندی نێوان مرۆڤ وخودا پەیوەندییەکی ڕاستەوخۆیە ومرۆڤ پێویستی بە هیچ کەسێک نییە بۆ ئەوەی ببێتە ناوەند (واستە) لە نێوان ئەو وخودا بۆ ئەوەی خودا لە تاوانەکانی خۆش بێت، وئاینی ئیسلام بەرز کردنەوەی مرۆڤ بۆ ئاستی خودایەتی (ئولوهیەت) قەدەغە دەکات، ونابێت

مرۆڤەکان بکرێن بە خودا وبپەرسترێن وهەروەها نابێت بکرێنە شەریک وهاوبەشی خودا لە پەرستنیدا یان لە پەروەردگارێتیدا.

وئەم شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەممەد -صلى الله عليه وسلم- هێناویەتی هەڵوەشێنەرەوەی هەموو شەریعەتەکانی پێشووە، چونکە شەریعەتی ئیسلام کۆتا شەریعەتە لە لایەن خوداوە هەتاوەکو ڕۆژی قیامەت، وبۆ هەموو خەڵکیە؛ بۆیە هەموو شەریعەتەکانی پێشووی هەڵوەشاندەوە ونابێت کردەوەیان پێبکرێت، هەروەکو چۆن شەریعەتەکانی پێشوو یەکتریان هەڵدەوەشاندنەوە، وخودا پاش ناردنی پێغەمبەر موحەممەد -صلى الله عليه وسلم- تەنها ئاین وشەریعەتی ئیسلام قبوڵ دەکات، وهەرکەسێک شوێنی ئاینێکی تر بکەوێت وپەیڕەوی بکات جگە لە ئاینی ئیسلام ئەوا لە ڕۆژی قیامەتدا لێی قبوڵ ناکرێت ولە دۆڕاوان دەبێت، وئەوەی دەیەوێت وردەکارییەکانی ئەم شەریعەتە بزانێت ئەوا با بە دوایدا بگەڕێت لەو کتێبە متمانە پێکراوانەی کە ئاینی ئیسلام دەناسێنن.

ئامانجی شەریعەتی ئیسلام -هەروەکو ئامانجی هەموو پەیامەکانی تری خودا-؛ بریتیە لەوەی کە مرۆڤ پلەوپایەی بەرز وبڵند بێت ئەمیش بەوەی کە تەنها پەروەردگاری هەموو

بوونەوەرەکان بە دڵسۆزییەوە بپەرستێت بە بێ بڕیاردانی هیچ شەریک وهاوبەشێک لە پەرستنیدا، وئاینی ئیسلام مرۆڤ ئازاد ورزگار دەکات لە بەندایەتی کردن بۆ مرۆڤەکان ومادده وشتومەک وخورافیات.

شەریعەتی ئیسلام بۆ هەموو شوێن وسەردەمێک دەگونجێت، وهیچ شتێکی تێدا نییە کە دژی بەرژەوەندییە تەندروست وبەسوودەکان بێت بۆ مرۆڤ، چونکە لە لایەن خوداوە دابەزێندراوە کە دەزانێت خەڵکی پێویستیان بە چی هەیە، وخەڵکی پێویستیان بە شەریعەتێکی دروست هەیە لە خودی خۆیدا، کە دژیەکی تێدا نەبێت، وبۆ مرۆڤەکان گونجاو بێت، ومرۆڤەکان دایان نەهێنابێت بەڵکو لە لایەن خوداوە دابەزێندرا بێت کە خەڵکی هیدایەت ورێنموێنی بکات بۆ رێگای ڕاست وچاکەکاری، وئەگەر حوکم وبڕیار ببەنەوە بۆ لای شەریعەت ئەوا حاڵ وگوزەرانیان باش دەبێت وپارێزراو دەبن لە ستەمکردن لە یەکتر.

7- تێڕوانینی بەرهەڵستکارانی (دوژمنانی) سەبارەتی وشاهێدی بۆ دانیان

بێگومان هەموو پێغەمبەرێک بەرهەڵستکار ودوژمنی هەبووە کە دژایەتیان کردووە و لەسەر رێگای بانگەوازییەکەی وەستاون، ورێگر بوون لە خەڵکی کە باوەڕی

پێبهێنێت، وپێغەمبەری خودا موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- دوژمنی زۆری هەبوو لە کاتی ژیانی ولە پاش مردنیشی، وشاهێدی زۆریان هەیە لەسەری -لەو سەردەمە ولە ئێستاشدا- کە پێغەمبەرە، وئەو پەیامەی کە پێی هاتووە وەکو پەیامی پێغەمبەرانی پێشووە -عليهم الصلاة والسلام-، ودەزانن کە لەسەر هەق وڕاستییە وئەو هۆکارانەی کە ڕێگرن لە بەرهەڵستکاران ودوژمنانی کە باوەڕی پێبهێنن بریتین لە: خۆشەویستی دەسەڵات و پلەوپایە یان ترسی کۆمەڵگا وشوێنکەوتووان لەوەی کە لێی هەڵبگەڕێنەوە، یان ترسی لە دەستدانی ئەو سامانەی دەستی دەکەوێت بەهۆی ئەو پلەوپایە ودەسەڵاتەوە.

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان.

***

پێڕست

پێغەمبەری ئیسلام موحەمەد -صلى الله عليه وسلم-............ ٢
١- ناوی ورەچەڵەکی وئەو شارەی تێیدا لەدایکبووە وپەروەردە وگەورە بووە ٢
٢- هاوسەرگیرییەکی پیرۆز لەگەڵ ئافرەتێکی پڕخێری خانەدانی گەورە ٤
٣- دەستپێکردنی وەحی (سروش)................................ ٥
٤- پەیامەکەی.. ١٥
٥- بەڵگە ونیشانە وئایەتەکانی پێغەمبەرایەتی..................... ١٩
٦- ئەو شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پێی هاتووە ٢٤
٧- تێڕوانینی بەرهەڵستکارانی (دوژمنانی) سەبارەتی وشاهێدی بۆ دانیان ٢٩

***

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque
and the Prophet's Mosque in languages